Uchwała Nr (4/XI/WZ/PIR/2019)
XI Walnego Zgromadzenia Pomorskiej Izby Rolniczej z dnia 23.05.2019 r.

w sprawie zatwierdzenia sprawozdania Zarządu Pomorskiej Izby Rolniczej za rok 2018

XI Walne Zgromadzenie Pomorskiej Izby Rolniczej obradujące w dniu 23.05.2019 r. w Pruszczu Gdańskim, działając na podstawie art. 12 ust 1 pkt. 5 ust. z dn. 14 grudnia 1995 r. *o izbach rolniczych* (Dz.U. 2018 poz. 1027) oraz § 18 ust.1. pkt. 5 Statutu Pomorskiej Izby Rolniczej, podjęło uchwałę o następującej treści:

§ 1

Zatwierdza się sprawozdanie Zarządu Pomorskiej Izby Rolniczej za rok 2018

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
XI Walnego Zgromadzenia

Sprawozdanie z prac Zarządu Pomorskiej Izby Rolniczej za rok 2018

I. Wprowadzenie – charakterystyka 2018 roku

Susza - Największy wpływ na polskie rolnictwo w 2018 roku miała susza, z powodu której zbiory były znacznie niższe od przewidywanych (zbóż podstawowych zebrano mniej o 16%, a niektórych zbóż jarych nawet o 30% mniej niż w 2017 roku). O skali problemu świadczy fakt, że do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wpłynęło wniosków o pomoc suszową od ok. 330 tys. gospodarstw rolnych na kwotę ponad 2 mld złotych.

Załamanie na rynku trzody i problem ASF - Równie istotnym czynnikiem wpływającym na polskie rolnictwo w 2018 roku była sytuacja na rynku trzody chlewnej i kondycja gospodarstw nastawionych na chów świń. Ze względu na suszę wzrosły koszty zakupu paszy, a z drugiej strony coraz niższa cena w skupie za żywiec wieprzowy mocno wpływała na ekonomikę produkcji. W sierpniu 2018 roku cena za kg żywca wieprzowego oscylowała w granicach 5 złotych, i od tego czasu systematycznie spadała. Z Biuletynu Informacyjnego opracowanego przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi wynika, że 16 grudnia 2018 roku średnia cena zakupu świń rzeźnych wynosiła 4,16 zł/kg.

Rok 2018 był także dla polskiego rolnictwa bardzo trudnym pod kątem walki z afrykańskim pomorem świń (**ASF**). W ciągu roku liczba nowych ognisk ASF w gospodarstwach utrzymujących świnie wzrosła o ponad 100. Łącznie w Polsce odnotowano na koniec roku już 213 ognisk choroby. Do września 2018 roku ogniska ASF zanotowano już w województwach: warmińsko-mazurskim, podlaskim, mazowieckim, lubelskim i podkarpackim.

W reakcji na ASF, aby zmniejszyć ryzyko rozprzestrzeniania się choroby na gospodarstwa rolne, pod koniec lutego 2018 roku wprowadzono obowiązkową bioasekurację na terenie całej Polski dla wszystkich gospodarstw utrzymujących świnie.

W walce z ASF miał znacznie pomóc odstrzał sanitarny dzików, jednak odniósł on bardzo umiarkowany sukces, przy czym rolnicy zarzucają myśliwym, że nie prowadzą redukcji pogłowia dzików w odpowiednim tempie. Z tego powodu Ministerstwo Rolnictwa zaproponowało zwiększyć stawkę za odstrzał dzików do nawet 650 złotych za samicę.

Rewolucja w składaniu wniosków o dopłaty bezpośrednie - 2018 rok to pierwszy, w którym rolnicy mieli obowiązek złożyć wniosek o dopłaty bezpośrednie przez Internet. Była to prawdziwa rewolucja, gdyż w 2017 rok na ponad 1,3 mln gospodarstw rolnych ubiegających się o dopłaty bezpośrednie zaledwie 11 tys. złożyło wniosek do ARiMR za pomocą Internetu – to mniej niż 1% wszystkich wnioskujących.

Na terenie całego kraju wprowadzono OSN - Od końca lipca 2018 roku obowiązuje „Program działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu". W praktyce oznacza to, że cała Polska to obszary OSN. Rolnikom skrócono czas, kiedy mogą stosować nawozy w zależności od tego, gdzie na mapie Polski usytuowane jest ich gospodarstwo, może to zrobić do 15, 20 lub 25 października, a po zimie dopiero od 1 marca. Nowe przepisy dokładnie regulują także kwestie przechowywania obornika, gnojowicy czy nawet kiszonki.

Zmiana na stanowisku Ministra Rolnictwa – Jan Krzysztof Ardanowski zastąpił Krzysztofa Jurgiela na ministerialnym stanowisku. Jedną z pierwszych jego decyzji było wycofanie z projektu ustawy o ochronie zwierząt, przepisów zakazujących uboju rytualnego. W lipcu natomiast, nowy minister przedstawił tak zwany „Plan dla Wsi". W ramach tego

planu zapowiedziano m.in.. zwiększenie dopłat do paliwa rolniczego, w tym wprowadzenie dodatkowego odliczenia akcyza dla gospodarstw hodujących bydło. Minister zapowiedział też stworzenie Krajowej Grupy Spożywczej opartej o Krajową Spółkę Cukrową oraz umożliwienie sprzedaży przez rolnika płodów rolnych do restauracji, stołówek czy stacji paliw.

Nowe stawki dopłat do paliwa rolniczego od 1 stycznia 2019 roku - Ważną zmianą prawa, która została przyjęta w 2018 roku, to określenie nowych reguł przyznawania dotacji na paliwo rolnicze. Pierwsza z największych zmian dotyczy zwiększenia limitu zwrotu podatku akcyzowego z 86 złotych za 1 ha do 100 złotych. Wprowadzono także możliwość ubiegania się o dodatkowe dopłaty do paliwa rolniczego, jeśli gospodarstwo hoduje bydło. Rolnik za każdą 1 DJP bydła winien otrzymać dopłatę do paliwa rolniczego w wysokości 30 złotych.

Zmiany w Prawie łowieckim - W marcu 2018 roku sejm przyjął nowe Prawo łowieckie. Największa zmiana polegała na tym, że od 1 kwietnia, szkody łowieckie rolnicy mieli zgłaszać do urzędu gminy, a nie do koła łowieckiego, a gospodarzem szacowania strat miał być sołtys. Od 22 sierpnia obowiązuje jednak nowelizacja prawa. Zgodnie z nią, w szacowaniu strat wyrządzonych w uprawach przez dziką zwierzynę biorą udział pracownicy ODR-ów.

Dochód z 1 ha przeliczeniowego to 3400 złotych wg GUS - Główny Urząd Statystyczny określił wysokości przeciętnego dochodu z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych z 1 ha przeliczeniowego w 2017 roku. Wynika z niego, że rolnik z 1 ha przeliczeniowego w ubiegłym roku uzyskał dochód w wysokości 3399 złotych. To o ponad 800 złotych więcej niż za 2016 i ponad 1400 zł więcej niż za 2014 rok. Jest to o tyle istotne, że od wysokości dochodu z hektara przeliczeniowego zależy m.in. możliwość otrzymania pomocy społecznej, ubiegania się o stypendium socjalne przez studentów będących dziećmi rolników czy otrzymanie wsparcia z programu 500+ także na pierwsze dziecko.

2018 rok to także czas protestów rolniczych – Protestujący rolnicy domagali się m.in.. skuteczniejszego zwalczania ASF oraz sprawiedliwych odszkodowań dla gospodarstw, którym wybito stado ze względu na obecność wirusa. Żądali też wprowadzenia bardziej korzystnych przepisów dotyczących umów kontraktacyjnych, wyrównania dopłat bezpośrednich między polskim rolnikami a farmerami z zachodu oraz wprowadzenia lepszego nadzoru nad firmami sprowadzającymi produkty rolno-spożywcze do Polski.

II. Inicjatywy regulacji prawnych (wybrane przykłady)

W 2018 roku, Pomorska Izba Rolnicza podjęła szereg działań zmierzających do poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarach wiejskich województwa pomorskiego. Z uwagi na obszerną zawartość poszczególnych inicjatyw, poniżej przedstawia się jedynie zakres tematyczny działania oraz adresata. Wykaz sporządzono chronologicznie od początku roku 2018.

- inicjatywa w sprawie skargi na działanie Koła Łowieckiego „Knieja" w Słupsku, wobec nieprawidłowości – zdaniem wnioskodawcy – na nieprawidłowe działania przedstawicieli koła przy szacowaniu szkód i strat spowodowanych żerowaniem zwierzyny łownej;

- inicjatywa skierowana do RZGW w Gdańsku, w sprawie oceny stanu rzek: Wda, Brda, Gwda, Niechwaszcz i Chocina i ich ewentualne uregulowanie, odmulenie bądź pogłębienie;

- inicjatywa skierowana do ministerstwa środowiska w sprawie ujednolicenia sposobów i technik szacowania szkód łowieckich opartych na metodach statystycznych;

- inicjatywa skierowana do Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w sprawie zmiany punktacji (składowych) w ocenie dokumentów składanych przez rolników w przetargach ograniczonych ofert pisemnych;

- inicjatywa skierowana do ministerstwa rolnictwa w sprawie możliwości fakultatywnego składania wniosków o dopłaty bezpośrednie w kampanii 2018 roku;

- inicjatywa skierowana do ministerstwa rolnictwa w sprawie zmiany przelicznika do poplonów;

- inicjatywa skierowana do ministerstwa rolnictwa w sprawie wydłużenia działania aplikacji eWniosekPlus na okres pełnej doby;

- inicjatywa skierowana do ministerstwa rolnictwa w sprawie zmienionych zasad bioasekuracji, wniosek dotyczący problemów rolników, którzy dotychczas utrzymywali świnie i bydło mięsne w jednym budynku;

- inicjatywa skierowana do KOWR w sprawie restrukturyzacji nieruchomości „Niedźwiedziówka" w powiecie nowodworskim;

- inicjatywa skierowana do ministerstwa rolnictwa w sprawie przedłużenia terminu składania wniosków o dopłaty obszarowe;

- inicjatywa, apel do Wojewody Pomorskiego w sprawie postępującej klęski suszy w województwie pomorskim;

- inicjatywa skierowana do ministerstwa rolnictwa w sprawie wartości klimatycznego bilansu wodnego dla poszczególnych gatunków roślin uprawnych i gleb (dotyczy grupy użytków zielonych);

- inicjatywa, apel do Wojewody Pomorskiego w sprawie utworzenia grupy (komisji) monitorującej występowanie niekorzystnych warunków atmosferycznych w województwie pomorskim;

- inicjatywa skierowana do ministerstwa rolnictwa w sprawie zasad określania wystąpienia suszy na danym terenie, tj. wskazanie, że monitoring prowadzony przez IUNG nie odzwierciedla rzeczywistego stanu rzeczy;

- inicjatywa skierowana do ministerstwa rolnictwa w sprawie zmiany przepisów dotyczących szacowania szkód w gospodarstwach rolnych, tj. wniosek o podział ekonomiczny gospodarstwa na poszczególne jego potencjały;

- inicjatywa skierowana do Wód Polskich w sprawie udrożnienia rzek w powiecie sztumskim;

- inicjatywa skierowana do ARiMR w sprawie korygowania nieścisłości wynikających ze składania wniosków obszarowych za pomocą aplikacji eWniosekPlus;

- inicjatywa skierowana do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gdańsku, w sprawie Zakładu Zagospodarowania Odpadów na terenie powiatu chojnickiego;

- inicjatywa skierowana do ministra rolnictwa w sprawie możliwości rozliczania paliwa rolniczego zakupionego w miesiącu lipcu do nowego okresu rozliczeniowego;

- inicjatywa skierowana do KOWR w sprawie sposobu restrukturyzacji gospodarstw rolnych na terenach powiatów nowodworskiego i bytowskiego;

- pismo/wniosek skierowany do Dyrektora Generalnego KOWR w Warszawie, w sprawie nierespektowania przez KOWR oddział w Pruszczu Gdański, uzgodnień z rolnikami dotyczących przeprowadzania przetargów ofert pisemnych na terenie województwa pomorskiego;

- wniosek do ministra rolnictwa w sprawie szacowania strat na plantacjach ziemniaków na terenie powiatu chojnickiego;

- inicjatywa skierowana do Krajowej Rady Izb Rolniczych w sprawie sposobu i trybu przyznawania kredytów klęskowych w zależności od daty ubezpieczenia się rolnika;

- ponowna inicjatywa/skarga do Dyrektora Generalnego KOWR w Warszawie w sprawie działalności KOWR oddział w Pruszczu Gdański, w zakresie organizowania przetargów ofert pisemnych;

- inicjatywa/protest skierowany do ministra rolnictwa w sprawie nowych rozwiązań w przyznawaniu płatności ONW;

III. Debaty, konferencje, wyjazd studyjny, Dożynki

W lutym 2018 roku, odbyła się konferencja zorganizowana przez Pomorską Izbę Rolniczą w Bolszewie, w której uczestniczyło ponad 150 rolników, przybyłych z terenu całego Województwa Pomorskiego. Wśród prelegentów, znaleźli się między innymi dyrektorzy instytucji okołorolniczych, dyrektorzy pomorskich oddziałów ARiMR oraz KOWR. Głównymi tematami debaty były sprawy dotyczące stanu pomorskiego rolnictwa i ogólnych problemów z jakimi borykali się na codzień rolnicy.

W miesiącu październiku, kilkunastu przedstawicieli Pomorskiej Izby Rolniczej uczestniczyło w spotkaniu z Premierem RP w Warszawie. Była to inicjatywa wspólna rządu RP oraz Krajowej Rady Izb Rolniczych, mająca na celu przybliżyć premierowi problemy polskiego rolnictwa a w szczególności funkcjonowanie na wsi przedstawicieli młodego pokolenia.

W czerwcu 2018 roku, delegacja pomorskich rolników uczestniczyła w studyjnym wyjeździe do Chorwacji, finansowanego przez Krajową Sieć Obszarów Wiejskich. Wiodącymi tematami wyjazdu była wymiana doświadczeń w zakresie innowacyjności w gospodarstwach rolnych, produkcja lokalna oraz współpraca w zakresie inicjatywy Trójmorza.

Jesienią, po zbiorach, kilkudziesięciu reprezentantów Pomorskiej Izby Rolniczej wybrało się na Ogólnopolską Pielgrzymkę Rolników na Jasną Górę i Święto Dziękczynienia za Plony, a wraz z nimi w uroczystościach uczestniczyli delegaci Izb Rolniczych z całego kraju.

We wspomnianym miesiącu, przedstawiciele Pomorskiej Izby Rolniczej licznie uczestniczyli również w Archidiecezjalnych Dożynkach Wojewódzkich oraz Dożynkach szczebla powiatowego i gminnego.

IV. Walne zgromadzenia, praca Rad Powiatowych, posiedzenia zarządu

W roku 2018, we wszystkich Powiatach Województwa Pomorskiego odbyło się łącznie 64 posiedzeń Rad Powiatowych Izby, których głównym zadaniem jest między innymi identyfikacja problemów występujących w rolnictwie na szczeblach lokalnych i podejmowanie działań zmierzających do ich rozwiązywania. Praca Rad Powiatowych, to również podejmowanie inicjatyw dotyczących zagadnień ogólnopolskich, między innymi z zakresu szacowania i zapobiegania szkodom łowieckim, ubezpieczeń rolniczych, problemów społecznych czy zmian w systemach pomocowych, takich, jak na przykład PROW. Wyniki i efekty pracy Rad Powiatowych przenoszone są na szczebel wojewódzki podczas Walnych Zgromadzeń izby, a później za pośrednictwem Zarządu, przekazywane są zarówno władzom centralnym w Warszawie jak i samorządowym na szczeblu województwa. Reasumując: w roku 2018 miało miejsce 16 posiedzeń Zarządu, 2 Walne Zgromadzenia oraz 64 posiedzeń Rad Powiatowych PIR.

Oprócz wyżej wymienionych prac członków samorządu rolniczego, należy wspomnieć o ich udziale w pracach rad społecznych, grup roboczych i zespołach ekspertów, który w minionym roku przedstawiał się następująco:

- Krajowa Rada Izb Rolniczych: Zenon Bistram oraz Zygmunt Stromski.
- Zespół Ekspertów ds. Prognozowania cen produktów rolnych w Warszawie: Zenon Bistram.
- Zespół Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego: Karol Przygocki
- Grupa robocza Copa-Cogeca „Jaja i Drób": Zygmunt Stromski
- Grupa robocza Copa-Cogeca „Płatności bezpośrednie i zazielenienia": Zenon Bistram
- Rada Społeczna Doradztwa Rolniczego przy CDR w Brwinowie: Zenon Bistram
- Komisja ds. łowiectwa przy KRIR: Zenon Bistram
- Rada ds. Rolnictwa Ekologicznego przy KRIR: Zenon Bistram
- Społeczna Rada Doradztwa Rolniczego w Gdańsku: Zenon Bistram oraz Lech Kolaska
- Terenowa Rada Społeczna przy KOWR O/T Pruszcz Gdański: Zenon Bistram oraz Wiesław Burzyński
- Rada ds. Kobiet i Rodziny Obszarów Wiejskich przy KRIR: Wanda Krause oraz Beata Ewelina Wika – Czarnowska
- Pomorska Wojewódzka Rada Rynku Pracy w Gdańsku: Zenon Bistram
- Powiatowe Rady Rynku Pracy: Przewodniczący Rad Powiatowych Pomorskiej Izby Rolniczej.

V. Wydarzenia społeczno-kulturalne

W roku 2018 z uwagi na zmienioną formułę finansowania, odbył się tylko jeden, "piknik" zorganizowany przez Pomorską Izbę rolniczą w centrum hurtowym RENK, którego celem była promocja polskiej wieprzowiny. Jak co roku, wydarzenie przyciągnęło liczną rzeszę odwiedzających.

W miesiącu czerwcu, istotnym wydarzeniem było również spotkanie Zarządu z liczną grupą niemieckich rolników biurze Izby w Pruszczu Gdańskim. Była to wymiana doświadczeń i informacji zwłaszcza z zakresu wsparcia rolnictwa przez rządy obu krajów. W ramach wizyty na Pomorzu, niemieccy koledzy odwiedzili również Zakład Mleczarski "Maluta" w Nowym Dworze Gdańskim, a organizatorem studyjnej wizyty w mleczarni, był przewodniczący rady powiatowej Izby w powiecie malborskim.

W miesiącu październiku Pomorska Izba Rolnicza zorganizowała wyjazd dla pomorskich KGW i Stowarzyszeń do Olsztyna, na finał konkursu „Skarby Europy zaklęte w szkle". Nasze reprezentantki zdobyły podium trzykrotnie, otrzymały także liczne nagrody i wyróżnienia.

Jak co roku, Pomorska Izba Rolnicza, była organizatorem wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży z naszego województwa. Wyjazdy możliwe są dzięki ścisłej współpracy Pomorskiej Izby Rolniczej z Krajową Radą Izb Rolniczych, Kasą Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Związkiem Zawodowym NSZZ RI „Solidarność", Związkiem „Młodych Rolników" oraz Stowarzyszeniem, któremu przewodzi była posłanka Pani Danuta Hojarska. W minionym roku, z oferty skorzystało około 500 dzieci w okresie letnim, natomiast w zimowym, około 200 osób.

Tradycją jest również, nasza współpraca z KGW, uczestnictwo w Olimpiadach i Turniejach i targach. W roku 2018 należy zwrócić uwagę na coroczne uczestnictwo izby w wojewódzkich konkursach, między innymi: „Olimpiadzie Młodych Producentów Rolnych" „Turniejach Kół Gospodyń Wiejskich", „Pomorskim Stole Wielkanocnym", Turnieju „AGROLIGA 2018", konkursie „Piękna Wieś", Olimpiadzie BHP, czy „Pomorskim Stole

Bożonarodzeniowym". W tych przedsięwzięciach brało czynny udział wielu Członków Izby, pracując na przykład w składach Jury. Jak co roku, Pomorska Izba Rolnicza była fundatorem licznych nagród, które trafiły do rąk rolniczek i rolników. Cykliczny jest również udział Izby w targach rolnych i wystawach zwierząt organizowanych na terenie naszego województwa.

VI. Doradztwo prawne, opiniowanie planów przestrzennego zagospodarowania oraz wypełnianie wniosków

Obsługa prawna izby realizowana jest w ramach cotygodniowych dwu godzinnych dyżurów radcy prawnego w siedzibie izby w Pruszczu Gdańskim. W okresie od stycznia do grudnia 2018 roku, tematyka porad była bardzo różnorodna, począwszy od spraw związanych z prowadzeniem działalności rolniczej i skutków podejmowania decyzji gospodarczych, wykonywaniem prawa własności, po kwestie z zakresu prawa rodzinnego.

Porady dotyczyły między innymi: trybów uzyskiwania świadczeń z ubezpieczenia społecznego, zniesień wspólności majątkowej małżeńskiej, rozliczania nakładów po zakończeniu użytkowania gruntów rolnych, ustanawiania służebności dróg i przesyłu, szacowania szkód w uprawach wyrządzonych przez zwierzynę, rozliczeń finansowych z tytułu zawartych umów sprzedaży, przetargów publicznych na nabycie gruntów rolnych, wykonywania wyroków sądowych, postępowań przed Komornikiem Sądowym, rozliczania dochodów z najmu nieruchomości, czy rozliczeń z tytułu dostaw wyprodukowanych zbóż i innych upraw. W ramach pomocy prawnej, Radca Prawny udzielił porady ponad 250 osobom, przybyłym do biura Izby oraz telefonicznie.

Istotną częścią działalności Izby, jest udział w opiniowaniu planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydawanie opinii na temat przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze i nieleśne. W roku 2018, wspomnianych czynności Pomorska Izba Rolnicza wykonała niemal 100 z czego większość opinii, wydano po licznych konsultacjach, między innymi z projektantami i włodarzami samorządów.

Współpraca z Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa jest kolejnym, istotnym zagadnieniem, zasługującym na uwagę. Zaangażowanie Pomorskiej Izby Rolniczej we współpracę z Ośrodkiem jest ogromne, szczególnie w zakresie wydawania opinii dzierżaw nieruchomości rolnych, wnioskowania o przetargi ograniczone i ograniczone ofert pisemnych na dzierżawę nieruchomości. Dodatkowo, Pomorska Izba Rolnicza została obciążona obowiązkiem udzielania rękojmi, w zakresie należytego prowadzenia gospodarstwa przez nabywców gruntów rolnych. Co roku, liczba wydawanych opinii lawinowo wzrasta, a w 2018 osiągnęła poziom ponad 500.

W omawianym okresie, Pomorska Izba Rolnicza poprzez kontynuację współpracy z Pomorskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego, informowała na bieżąco o swoich działaniach, na łamach miesięcznika "Pomorskie Wieści Rolnicze". Zawarte tam informacje mówiły na bieżąco o pracach Zarządu oraz Rad Powiatowych, planowanych szkoleniach, spotkaniach oraz innych przedsięwzięciach, które inicjował Samorząd Rolniczy.

Zgodnie z podjętym zobowiązaniem, Pomorska Izba Rolnicza, po raz szósty (od roku 2013), opublikowała za własne środki finansowe, wyniki Porejestrowych Doświadczeń Odmianowych w Województwie Pomorskim (zboże, rzepak, bobowate, okopowe) w liczbie ponad 1100 sztuk, które zostały rozdysponowane przez Stację Doświadczalną Oceny Odmian i Izbę wśród rolników z naszego województwa.

Działalność na płaszczyźnie indywidualnego wsparcia rolników jest istotną częścią pracy izby. W roku 2018, biura Izby w całym województwie odwiedziło tysiące rolników, którzy korzystali z nieodpłatnej pomocy w wypełnianiu wniosków, nieodpłatnej pomocy prawnej,

wsparcia technicznego oraz merytorycznego ze strony pracowników Izby oraz Członków Rad Powiatowych. Istotnym jest wskazać, że po raz pierwszy w historii, wnioski o przyznanie płatności obszarowych odbywały się w formie elektronicznej, przez Internet, a jednak pomoc pracowników Pomorskiej Izby Rolniczej udzielona rolnikom w tym zakresie, była bardzo duża.